

FELADAT CÍME: Nyelvtan a körülöttünk lévő tárgyokban

Szerző: Sala Réka

Szint: minden szint, de különösen kezdő

Cél: mondatszerkezetek, bonyolultabb nyelvtani szerkezetek gyakorlása mozgás kíséretében, állító, kérdő és tagadó formában

Idő: 10 - 15

Szervezés: egyéni vagy pár, esetleg csoportmunka

Osztály/csoport: elsősorban egyéni foglalkozáson, de diszlexiás és integrált csoportban is használható

Előkészítés: a tanult nyelvtani szerkezet elemeinek megfelelő különböző méretű tárgyak (pl. színes ceruzák, könyvek, játékautók, üdítős dobozok, édesség, kekszek, cukorka, csoki, stb. – tanuló érdeklődésének, illetve a pillanatnyi lehetőségeknek megfelelően)

Pl. She - is - happy. (3 tárgy)

She - is - not - happy. (3 + 1 kicsi a 'not' szócska megfelelőjeként, pl. radír, vagy pénzérme, stb.)

Más szerkezet: We - are - play-ing - basketball. (5 tárgy)

Kivitelezés: 1. Tegyük egyértelművé, hogy az adott tárgy minek felel meg a mondaton belül. Ismételjük, és ismételtessük el néhányszor a példamondatot, miközben sorba tesszük a tárgyakat (később már csak rámutatunk)

Pl:

She (kis üveg ásványvíz) – is (kis doboz szőlőlé) – happy. (kis doboz cola).

2. Helyettesítsük felváltva egyes szavakat, miközben a többi ugyanaz marad. Valahányszor más szót mondunk, amit a tanulónak be kell helyettesíteni, emeljük meg az adott tárgyat, vagy tegyük rá egy kis ideig a kezünket.

3. Ebből kiindulva lehet kérdő és tagadó szórendet kialakítani. Ezt mindig mozgással kell egybekötni. Pl. fenti mondatnál, a kis doboz szőlőlét megfogjuk és az ásványvíz elé tesszük, ezzel egyértelművé téve, hogy a kérdésben megváltozik a szórend. A tagadásnál pedig kis tárgyat használhatunk amit szorosán a szőlőlé mellé teszünk (pl. szívószál) – hozzá tartozik, egészen hozzá is tapadhat (isn't), de szét is választható.

Ha ugyanezt múlt időben is gyakoroltatni szeretnénk, menjünk a szoba egy másik sarkába, amit kinevezhetünk Múlt-Sarok, vagy Volt-Saroknak, hogy egyértelmű legyen a különválasztás. Egy ilyen hely egyébként a későbbiekben is jól jöhet múlt idős szerkezetek tanításánál.

4. A lényeg, hogy nagyon sok mozgással, változatos szókinccsel gyakorolni a szerkezeteket, előbb a kijelentő, majd a kérdő és tagadó formákat külön – külön, végül pedig már keverve kérjük a tanulót, hogy helyes mondatokat alkosson. Fontos, hogy személyes tárgyak legyenek, vagyis olyanok amelyekhez a tanuló valamilyen módon kötődik, ami megfelel érdeklődési körének, pl. kisfiúnak kisautók, rajzolni szerető kislánynak színes zsírkréta, stb. Ha nincs ötletünk kérjük a tanulót, hogy hozzon 5-6 tárgyat ami neki fontos (pl. egy idősebb hölgy színes sálakat hozott, ezeket lehet kisebb nagyobb méretűre türogetni, a célnak megfelelően alakítgatni). Minél inkább részt vehet a tanuló maga is a szervezésben, előkészítésben, annál inkább magáénak érzi majd az új szerkezeteket.

Variáció: Legtöbb ember, még a nem diszlexiások is, rendkívül hasznosnak érzik ezt a feladatot, mert segítségével megérthetik a nyelven belüli kapcsolatokat, a mozgásokat, és alaposan begyakorolhatják a formai elemeket. Ez a gyakorlat abban az esetben is használható, ha valamely feladat kapcsán derül ki, hogy egy adott szerkezet nem egészen világos, s akkor helyben, spontán módon is létrehozhatjuk a tárgysort, ha többen vannak, akár a tanulók magukból is alkothatnak sort. Ilyenkor csak egy kis találékonyságra van szükség, s máris felbecsülhetetlen segítséget adhatunk azoknak, akiknek nem teljesen világos hogyan is épül fel az az adott szerkezet, s hogyan lehet más helyzetben használni.

Mint minden más diszlexiásoknak készült gyakorlatban itt is kiemelkedő szerep jut a mozgásnak, ezért fontos, hogy a tanuló maga mozgathassa a tárgyakat, kísérletezzen velük, sőt, akár tárgyak helyett, ha elég nagy a tér a teremben, vagy szabadban különböző helyeket is jelölhetünk meg az adott nyelvtani szerkezet megfelelőjeként. pl. Fák, bokrok, hinta, oszlop, stb. Határt csupán a kreativitásunk szabhat.

Osztályban akár versenyt is lehet rendezni, egy adott tárgysorhoz (pl. színes különböző méretű kréták, szivacs, stb, ami egy osztályban található) melyik csoport tud több helyes példamondatot írni adott idő alatt.

Az alapötlet a volt metodika tanárnőmtől, Révész Judittól származik. Az az ötlet szerint a mondatrészeknek színes különböző méretű lego darabkákat feleltetünk meg. Ezek a szerkezet bemutatására és begyakorlására szolgálnak. Nekem, közben a gyakorlat igazolta, hogy ez bármely tárggyal működik, és nem kell teljes legó-készlettel érkezünk egy-egy órára, mert a helyettesítésére használható tárgyválaszték gyakorlatilag végtelen és ugyanazt az eredményt lehet vele elérni. Ugyanakkor a diszlexiásoknak gyakran sokkal több gyakorlásra, sokkal gyakorlatiasabb megközelítésre van szükségük, a mozgásról nem is beszélve, ezért szerintem az ő esetükben ez a gyakorlat bármilyen formában- különösen is nagy áldás.